Ն. 4732 — 1881 ՕԳՈՍՏՈՍ 29 ՃԻՄԱՍ ԻՐԹԷՍԻ — 22 ԻՆՃԻ ՍԷՆԷ — ԱԼՕՖՐԱՆԿԱ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 10 ՃԻՄԱՍ ԻՐԹԷՍԻ — Ն. 4732

ԳԻՆԸ

Իսթանպոլ իչին
Կամ սէնէ մէճմուայէ 7
Կամ եաս » 4
Կամ » » 2

Նիւսխէ 20 փարա։

Թաշրաւար իչին
Կամ սէնէ, մէճմուայէ 10
Կամ եաս » 5
Սահմանա իւճրէթի պէզէ այիտ տիր։

Մասիսի Էջերեան

ՄԻՍՆԱՏԻՍ ԷՐՃԻԵԱՆ

ԻՄԱՍՆԵԼԻՔ

Պիրինճի տէֆա իչին սահմանը 3 ղ.
Իքինճի » » » 2 ղ.
Իւչիւնճիւ » » » 1 ղ.

Իւրան սրբասնա գօնուլմասան իլանաթ ու իխթարաթըն սահմանը 5 ղ.

Մէքթուպլար Կ. Պ. Փանոսեան խանէնէ եազիլիր

Իսթանպոլտա, Գալաթատա Բէնիշէնպիհ-պազարճըտա Իրսի խանէնտա Ն. 41։

20 ՓԱՐԱ — ՌԱԿԱՆ ՏԱՐԵԼՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ՍԱՀՄԱՆԱԾ ԳԻՆ — 1297 ԱՂՕՍԹՈՍ 29 — 1298 ՇԷՎՎԱԼ 17 — 20 ՓԱՐԱ

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիս, 9 սեպտ.

Թունուստա մուգիմ Ֆրանսա էլչիսի Մ. Բուսթան, եազընտա մահէլի մէմուրիէթինէ ավտէթ իտէճէք տիր։

Պէրլին, 9 սեպտ.

Բրուսիա հիւքիւմէթի, Վաթիգան նէզտինտէ պիր հէյէթի սէֆարէթ թէէսսիսինի գարարլաշտըրմըշ տըր։

Ճէզայիր, 9 սեպտ.

Պու-Ամէմանըն շերիքէրի օլմագ թէօհմէթիլէ, պէշ նէֆէր գախտ թէվգըֆ օլունմուշ տուր։ Իշլու ախզ ու կիրիֆթէր, եէրլիլեր միեանընտա հէյեճանը ապիի մուճիպ օլմուշ տուր։

Թունուս, 9 սեպտ.

Թունուսուն ճէնուպ ճիհէթինտէն 42 քիլոմէթրո ուզաղտա Զակուան նամ մահալ լուզերինէ եիւրիւմէքտէ օլան պիր ֆրգա Թունուսլու էշգըեա, Աուտէրիա գարեէսի եէրլի էհալիսի թարաֆընտան եօլտա թէվգըֆ օլունարագ, վագը օլան մուհարպէպտէ էշգըեաեը մէրգումէ կէրի չիւսկիւրտիւմիւշ տիր։

Նիւ-Եորգ, 9 սեպտ.

Մէքիկանտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, օրմանլարտա վուգու պուլան պիր տարիգտէ 200 քիչի թէլէֆ, վէ օ ճի. վարար էհալիսի ֆէվգէլատէ տիշարը մէյեուսիեէթ օլմուշ տուր։

Տանցիկ, 9 սեպտ.

Զար վէ իմբէրաթօր Կիյեսմ հազարթընըն միւլագաթը պու կիւն վուգու պուլտու։ Զար ազամըսը Բէթերհօֆտա ավտէթ էյէմիշ տիր։

Պէրլին, 9 սեպտ.

Կազէթ տը լ'Ալմանը տիւ Նոր զազէթասը, իքի իմբէրաթօրլարըն Տանցիկտէ վուգու պուլան մուլագաթլարընը ախիրէն թէքրարլայ իթմէսի, իմբէրաթօր գաթիլէրինի չէհրի մէզքիւրէ ճէլպ իթմէմէք իչին օլտուղունու պէեան էյէմիշ տիր։

(Լէվոն Հերալտա մախսուս Ռիլէրոֆըրը)

Լօնտրա, 8 սեպտ.

Ամերիգա ըէյիսի ճիւմհուրունուն հալը սրհէթինէ պու սոն 24 սաաթ զարֆընտա պիր թէրազդը կէօրիւմէտիկինի Մ. Գլէն Թէլէկրաֆլա պիլտիրիեօր։

Էօյլէտէն սոնրա սրթմա բէք զիեատէ չոզալըպ, հարարէթ 58 տէրէճէ իւչ աչրա պալիր օլմուշ տուր։ Իսթիֆրաղ վուգու պուլմամըշ իսէ տէ, իչթիհասը տախի ալա եօգ տուր, վէ գումվէթի տէ թէզտեիւտ իթմէմիշ տիր։ Լօնկրանչտա հարարէթ չիմտիեէ գատար հիսս օլունմամըշ պիր տէրէճէտէ տիր։ Եազընտա հավալարըն սերինլէեէճէկինէ իւմիտ վէ ինթիզար օլունուեօր։

Լօնտրա, 9 սեպտ.

Լիպերալ նամզէտլէրինտէն Մ. Տիգսըն, տիւնքի կիւն մուհաֆազաքար նամզէտի պուլունան միրալայ Գինօքստան ճիւզի զիեատէ էքսէրիեէթ գազանարագ, Թիրնտան ինթիխապ օլունմուշ տուր։ Մ. Բարնել Թարաֆտարլարը ալէյհէրինէ էքսէրիեէթի ազիմ վուգու պուլմուշ տուր, վէ պու տա ֆրգայի մուխալիֆ պէյնինտէ զուհուր իտիպ, լիպէրալլարա իմթիհադ իթմէլէրինտէն նաչի, միրալայ Գինօքս ղոպ էյէմիշ տիր։

Բէթրէսպուրգ, 9 սեպտ.

Տանցիկ միւլագաթընտա Զար իլէ պէրապէր կրան տուք Վլատիմիր վէ Ալէքսի Մ. ժիէրս տախի պուլունաճագ տըր։ Հիւքմտարլարըն միւլագաթը իքի մէմլէքէթ արասընտա, միւնասէպաթը, տօսթանէնին վիճուտինի իսպաթ իտէճէկի խուսուսունու պէեանտէ ըէսմի ղոպէ-թալար սէպաթ կէօսթէրիեօրլար։

ՄԻԻԹԷՆԵՎԻՃԷ

Պէյօղլու մահքէմէի պիտատէթի ըէյիսի օլուպ, մէէզուսնէն Արնավուտլուգտա պուլունան Բասիմ պէյ, Եվվէլքի կիւն Տէրսսաատէթէ ավտէթ էյէմիշ տիր։

—

Բում բաթրիյի ըիւթպէթլու էֆէնտի հազրէթլէրի, Եվվէլքի կիւն Պէշիքթաշա ազիմէթլէ, խարիճիեէ միւսթէշարը Տատեան Արթին էֆէնտի հազրէթլէրինէ վիզիթա վէրմիշ տիր։

—

Եվվէլքի կիւն տրլին վէքիլէրիլէ Օսմանլը մուրախխասլարը պէյնինտէ, Շուրաի տէվլէթտէ վուգու պուլան իճթիմաի եազտըղըմըզ սըրատա, սուրէթի միւզաքէրէնին կիզլի թութուլմասը յլա, օլ պապատէ մնիլմամաթ ալընամասըղընը եազմըշ լտիք։

Լէվանթ Հերալտ զազէթասը, միւզաքէրաթը մէզքիւրէեէ տայիր մալիւմաթ ալմըշ կիպի կէօրիւնէրէք, տիեօր քի, մէզքիւր իճթիմատէ մէվզուի պահս օլան մատտէ, էսհամ համիլլէրի վէքիլէրինին, պուրատա միւզաքէրէսի իչին կիրմիշ օլտուղլարը սուրէթի թէվվիեէ, Ռուսիա թաղվինաթը իլէ, տիւեունը զայրի միւնթազամանընն տախի խախ վէ դապուլ օլունմասը խուսուսունատա իպարէթ պուլունմուշ տուր։

Տէվլէթի Ալիյէ մուրախխասլարը Ռուսիա հիւքիւմէթի իլէ տիւունը զայրի միւնթազամա առհապընընն իշթիրաքը խուսուսունտաքի թալէպլէրինի 1880 հոկտ. 3 թարիխիլի նօթանընն մէտլինէ պինա իթմէքտէ տիրլէր։

Էսհամ համիլլէրի վէքիլէրի խոէ, Օսմանլը մուրախխասլարընընն պու պապատէքի էֆքեարլարընը դապուլ իթմէմէքտէ օլտուղլարընտան, իթիլաֆը էֆքեարընը թէէլիֆի վարթալարընը արամագ լազըմէտէն պուլունմուշ տուր։

Իշպու միւզաքէրաթը ամիդէնին, իպթիտայընտան սոնունա գատար, պիրա մանի, էմմանի թէսվիեէրէզիր օլմասընա պէքլէմէմէք, թապիի պուլունմուշ տուր։ Պա խուսուս, հոկտ. 3 թարիխիլի նօթանընն միւնասէբէթիլէ, Պապը Ալինին ասրլ մազսէտի օլան չէյ իւզերինէ իլէրուտէ տիւշունմէկէ հաճէթ պըրագաճագ սուրէթտէ գալէմ ալընմըշ տըր։

Պինանէն ալէյհ Օսմանլը մուրախխասլարընընն էֆքեար վէ նիյյէթինէ գարշը վէքիլլէր թարաֆընտան կէօսթէրիլէն մուխալիֆ էֆքեարտա, գօրդաճագ պիր ճիհէթ կէօրիւլմէմէքտէ տիր, վէ պիթթապի էսհամ համիլլէրի վէքիլլէրի, եալընըզ պու մատտէյէ այիտ պիր սուրէթի թէսվիեէ պուլմագ մէսէլէսինէն պաշգա պիր չէյտէն պահս իթմէկէ սէլահիեէթլէրի եօգ տուր։

Գարշըլըգ կէօսթէրիլմիշ օլան ըիւսումը սիթթէեէ կէլինճէ, պուլունուն էսհամ համիլլէրինէ թէվտի վէ իհալէսի էռասէն գապուլ օլունմուշ օլսա, չիմտի պու սուրէթի իհալէեէ անճագ էսհամ համիլլէրինէ ըիւսումը սիթթէ հասընլաթընընն թէվտիի, թէրագդըի վարիտաթա միւսայիտ օլապիլէճէք պիր սէլահիեէթ վէ թէէմինաթը ճէսիտտէ վէրիլմէք մատտէսի միւզաքէրէ վէ թէագիգէ միւհթաճ գալընըր։

Կէլէճէք իճթիհատ իչին, էօնիւմիզտէքի բազար իրթէսի կիւնիւ թայեին օլունմուշ տուր։

—

(Պու կիւնքի Ֆարսա կէօրիւմիւշ տիր։)

Շիմտի հէյեթճէ թէքմիլ օլան թիլլէ քէօբրիւեէ չըգաճագ օլան միւշթէրիլէր տէ, մէզքիւր վաքօրտան իլք ուղրատըղը եէմիշ իսկէլէտիլէ չըգմատա մէճպուր օլմուշլար տըր։

Պու վագըա, իշլերի կիւճլերի օլան վաքօր միւշթէրիլէրինճէ զարար ու զարարը մուճիպ օլաճաղընտան, պու միսիլլու հալէթընը մէնինի վուգուիչին, մէրճիրինին նազարը տիգգաթընը պու խուսուսա տավէթ իտէրիզ։

—

Մէյանիքտէն եազըլըղընա կէօրէ, չէհրի մէզքիւրուն տէմիր եօլըսթասիոնու եազընընտա պիր հաբիդ զուհուր իտիպ, հէր նէ գատար բիւզկար բէք չիտտէթլի իմիշ իսէտ, հարիդին էօնիւ բէք չաբուղ ալընմըշ, վէ եալընըզ սամանն անպարլարը միւհթերէք օլմուշ տուր։ Վագը օլան զարարզիեան 5–6 պին լիրա թախմին օլունմուշ տուր։ Էհալի, եանկընը սէօնտիւրմէյէ չալըշըրը սըրատա, Գանը դուլէ հապսխանէսի մէվզուֆլարը, թագրիպա 300 նէֆէր օլտուղլարը հալտէ, ֆիրարէ թասատտի իթթիքլէրինտէն, մանգպուսլար իլէ հապսխանէ մէմուրլարը պէյնինտէ պիր արպէտա զուհուր իթմիշ տիր։

Գանալար եազմագ վէ չէհիրլէրէ Վարտար նէհրի սուեունտան նազլ էյլէմէք իւզրէ, պիր գումբանեա թէշքիլ օլունմուշ տուր։ Իշղու գումբանեաեը թէշքիլ իթմէքլիկի գարարլաշըրմըշ օլան զէվաթ, մէմլէքէթին էն զէնկին թաճիրլէրի օուսպ, լաղըմ կէլէն իմթիեազը տախի խոթիտա էյլէմիշ տիրլէր։

—

Թարապլուսը զարպտան կէլէն սոն խապէրլէրէ կէօրէ, հիւքիւմէթի մանէլիեէյի Օսմանիեէ իլէ Ֆըրանսա գօնսօլոսու պէյնինտէ հիւսնի միւնասէպաթ մէվճուտ օլուպ, սասքիրի Շահանէ գումանտանը, տէվլէթը Ալիեէ իլէ Աֆրիգա սահիլի իւզերինտէ Ֆրանսա պէյնինտէ մէվճուտ օլան գօնշուլուգ միւնասէպէթինի իիսլալ իտէճէք օլան հէր նէվ աֆալընը մէնինի խուսուսունտա արզուի թամմընը թէքրար թէեյիտ էյլէմիշ տիր։

—

Մէմօրիալ Տիբլոմաթիգ զազէթասընընը պէեանընա նէզարէն, Պապը Ալի, Անատօլու իլէ Սուրիեէտէ թահրիրի նուֆուսա իպթիտար օլունմասընտան կէրի տուրմաեաք, շու գատար քի, Պէրլին ահանամէսինի իմզա իսէն տէվլէթլէրին միւտախէլէ իթմէմէսի չէրայիթինի թալեպ էյլէմիշ տիր։

—

Տէրվիշ բաշա հազրէթլէրինին իսթանպոլա չաղրըլտըղընը տիւնքի կիւն եազմըշ իսէ։ Միւշիրի միւշարիլէյհին թալիմաթը մախսուսէ ալմագ, վէ եախօտ Արնավուտլուգտա իճրա էյլէտիկի մէմուրիեէթէ տայիր թաֆսիլաթ վէրիպ, պուրատա գալմագ, վէ եա թէքրար ավտէթ էյլէմէք մագսէտինէ՞ մի մէպնի օլարագ պուրատա չաղրըլտըղընը պիլէմէ՞յիզ, շու գատար քի Պապը Ալինին ֆէվգէլատէ գօմիսէր սրֆաթընը պիր պիւյուք մէմուր կէօնտէրմէք էֆքեարընտա օլտուղունու իշլատիեօրուզ։

Պու գօմիսէրին մէմուրիեէթի, միւշքիլաթընը հիւսնի սուրէթլէ թէսվիեէսի չարէսինի արամագ, վէ Արնավուտլարը մէմուունիեէթսիզլիկինի մուճիպ օլան գուրա ուսուլինի իճրասընտան սարֆը նազար օլունմագ խուսուսունտան իպարէթ իմիշ։

(Իսթանպոլ)

—

Գարթալ գազասընտա, Գատարքէօյլունտէքի սու եօլլարընընն խարապ օլմասը ճիհէթլէ, գարիեէյի մէզքիւրէճէ սու իչին արթան իհթիեաճ, վէ էհալի թարաֆընտան օլունան խոթիրհամ իւզերինէ, մէզքիւր սու եօլլարընընն Եէհիր էմանէթինճէ քէշֆ իլէ իճրատի թամիրինէ, էվգաֆը հիւմաեուն նէզարէթի թարաֆընտան թէշէպպուս օլունտուղու իշիտիրմիշ տիր։

—

Պաղչէ գաբուսունտա էվվէլքի սապահ պիր արապա, պէշ եաշընտա պիր չօճուղու չըղնամըշ տըր։

—

Թէրճէմանը Հազրգաթըն ըիսաեէթինէ կէօրէ, Պէյօղլունտա էճնէպի միւթէպերանընտան պիրիսինին վէլէտի ղայրի մէշրուսու օլան պիր գըզ, մուաշիդէ էյլէտիկի պիր Բուսի տէլիգանլըսը իլէ, Պողազ իչի քէօյլէրինտէն պիրիսինէ ֆիրար իթմիշ, վէ քէնտինի խանէսինէ իեատ իչին թէվասսութէթ կիտէնլէրէ մուգավէմէթ վէ միւմանաաթտա պուլունտուղու կիպի, շու մուգավէմէթ պագըլմատարագ, ճէպրէն գաբեղա պինտիրիլտիկի զէման, քէնտինի տէնիզէ ամմատա տախի գալգըշմըշ իսէ տէ, զապթ վէ մէնն իսլիէրէք իսանէսինէ կէթիրիլմիշ, վէ իչին իչինէ, մէնսուպ օլտուղու սէֆարէթի հէյեէթի տախի գարըշամատարագ, մասլահաթը պիր չարէի հիւսնի թէսվիեէսի արամագտա պուլունմուշ տուր։

—

Եվվէլքի կիւն Նէմչէ վաքօրուլլա Տէրիսսաատէթէ կէլմիշ օլան Սէլանիքլի Խալիլ էֆէնտի նամընտա էմանֆտան պիրի, Իսթանպոլտա Հավուզլու խանտա, Սէլանիք գումիսիոնճուլարընտան պիր Միւսիմանընն օտասընա էնիպ, 200 լիրա եապալը օլան մէվճուտ բարասընը միւմայէյհին գատասընա գօյմուշ, վէ մալ ալմագ իւզրէ չարշբեա չըգմըշ իլէն, միւմայէյհ գօմիսիոնճունուն ուշաղը եէհուտի Նէսիմ, օտանընն եալընըզ գալմըշ օլմասընտան պիլ իսթիֆատէ, պէսպէլլի եվվէլտէն պէրի թէատրիք իթմիշ օլտուղու պիր անախթար իլէ գատասը աչըպ, մէպալիղի մէզքիւրէյի սիրգաթլէ ֆիրար էյլէմիշ տիր։

ՏՕԳԹՕՐ ՄԻՀՐԱՆ ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ

Հէր կիւն սապահտան էօյլէեէ գատար, Պէյօղլունտա Միսք սօգաղը իթթիսալինտէ Շիշլի սօգաղընտա 18 նիւմէրօյու խանէսինտէ պուլունուպ, պիրճիւմէ խասթակեանը գապաս իսէճէկի, վէ սաղը վէ ճիւմատա կիւնլէրի տախի սաաթ տէօրթտէն ալթընը գատար, եէնէ մէզքիւր խանէսինտէ պուլունարագ, խասթակեանը մէճճանէն գապուլ էյլէեէճէկի, վէ հէր կիւն էօյլէտէն սոնրա, Իսթանպոլտա, Պողչէ գաբուսունտա պիսիլ կէօմիւք իթթիսալինտէ Համազգային էճզոսխանէսինտէ սիւալ օլունաճաղը իլան օլունուր։

6
4/2 96 / 801
168

Օգոստոս 20 թարիխիյլէ Վիէննատան խապէր վերիլտիկինէ կէօրէ, շէմալի Արնավուտլուգ տայիմա հէեէճան իչինտէ պուլունմագտա տբր։ Ալէլխուսուս Բրէզրինտէ վէ Եագօվատա գարբշբգ/բգլար հիւքմ իթմէքտէ տիր։ Տէրվիշ բաշանըն ասաքիրիյլէ էշգըեա միեանընտա պիր մուհարէպէ վուգու պուլմուշտուր։ Էշգըեա միւնհէզիմէն ֆիրար իթմիշլէր տիր։ Ասաքիրի շահանէտէն 20 մագթուլ օրուգ, Ճգօտրատան Բրէզրինէ իքի թապուր բիատէ կէօնտէրիլմիշ տիր։ Պուրատա զանն օլունտուղունա կէօրէ, Տէրխասատէթտէ թէվգբի խտիմիշ օլան Միրտիթիա բրէնսի Պիպ Տօտա, եազընտա սալը վերիլճէք տիր։

Օգոստոս 31 թարիխիյլէ Բակիւզատան եազըլտըգընա կէօրէ, Իբէք ճիվարընտա վագը Նիգա էհալիսի, Տէրվիշ բաշա հազրէթլէրի ալէյհինտէ բէֆի լիվաի խսեան իթմիշլէր տիր։

Բաշաի միշարիլէյհ Ճգօտրատան գուվվէի իմտատիեէ խթէմիշ տիր։

—

Վիէննատա զանն օլունտուղունա կէօրէ, Թունա մէսէլէսինտէ, Ինկիլթերրա վէ Ավսթրիա պէյնինտէ պիր իթիլաֆ հուսուլէ կէթիրմէք իւզրէ, Ֆրանսա թարաֆընտան վուգու պուլան թէքլիֆ, Ավսթրիա տէվլէթի թարաֆընտան գապուլ օլունաճագ տբր։ Ինկիլթերրա զաթէն չօգտան պէրու մուվաֆֆագաթ իթմիշ տիր։ Պու սուրէթլէ Թունա մէսէլէսի, Էվրօբա գօմիսիօնունուն եագընտաքի իճթիմանինտէ գաթիէն հալ ու թէսվիեէ օլունապիլէճէք տիր։ Տէրխաթը օլունուր քի, Ինկիլթերրա իլէ Ավսթրիա պէյնինտէ տօղրուտան տօղրուեա թաաթի օլունան մուխապէրաթ պաշա չբգամմբշ տբր։ Ինկիլթերրա, Կալաց իլէ Տէմիր գաբուլար արասընտաքի սէյրի սէֆայնի մէսէլէսինի թէսվիեէ գբլմագլբդա մէմուր իտիլէճէք օլան միւթէլիթ գօմիսիօնուն հարէքէթինի հիւքմիւզ գբլմաեա չալբշմբշ տբր։

Օլ պապտէ վագը օլան քեաֆիֆէյի թէքլիֆբր, Ավսթրիա թարաֆընտան բէտտ օլունմուշ, վէ պաշա չբգմագտան գաթը իւմիտա օլունուրքէն, Ֆրանսա տէվլէթի միւտախէլէ իթմիշ, վէ տավա թահթընտա պուլունան մէսայիլի հալբ ու թէսվիեէ իթմէք իչին, Էվրօբա գօմիսիօնունտան միւթէլիթ գօմիսիօնա պիր ադա թայեինինի թէքլիֆ իյլէմիշ տիր։ Պու ադա պիր սէնէ իչին էլիֆպա սրբրասբյա թայեին օլունաճաղընտան, պու սուրէթլէ քեաֆֆիֆէյի տէվլէթլէրին, միւթէլիթ գօմիսիօն տախիլինտէ սբրայա վէքիլէրի պուլունաճագ տբր։ Իշթէ պու թէքլիֆ էսասը իւզրինտէ պիր սուրէթի թէսվիեէյի գաթիեէ պուլունաճաղը իւմիտ իտիրմէքտէ տիր։

—

Մ. Վայֆրէյ իլէ Մ. Պուրգուն մէմուրիեէթլէրինին իֆասընճա, պաղբ Էվրօբա ղազէթալարընին մէվանի կէօրմէլէրի, մուվաֆբգբ մասլահաթ տէյլտիր։ Մէմօրիալ Տիբլոմաթիգ ղազէթասընին գավլինճէ, պէօյլէ մէվանի վէ մուշքիլաթ ասլա մէվճուտ օլմաեբգ, Պապբ Ալի վէ վէքիլէր, էսասի նօգթա իւզրինտէ միւթթէֆիգ տիրլէր, շէօյլէ քի էվվէլ էմիրտէ, հոկտ. 3 թարիխի նօթա մուճիպինճէ, խարիճի տայինլերէ թէրք օլունան վարիտաթը էլտէ իտէճէքլէր տիր։ Վարիտաթը մէղքիւրէյի ահապբ թահվիլաթ նամընա իտարէ իթմէքլիկին լիւզումունտա տախի միւթթէֆիգ տիրլէր։ Վէքիլէր իլէ Գալաթա պանքէրլերի արասընտաքի սուվէրի մալիեէեէ կէլինճէ, թէէմին իտէպիլիրիզ քի, պու պապտէ խէվֆ իտէճէք հիչ պիր սէպէպ եօգ տուր, չունքի եէրլի տայինլէր, նէ քէնտի մէնֆաաթլարընը վէ նէ էճնէպի տայինլէրին հուգուգլարընը իզրար իթմէեճէք տիրլէր։ Հէր շէյ բիասումը սիթթէնին իտարէսինտէն միւթէվագբֆ տբր, վէ Պապբ Ալի իլէ վէքիլէրին սայ ու ղայրէթլէրի տէ պաշբճա իշպու թէֆֆերրուաթա միւնհասբր տբր։ Տային վէքիլէրի իլէ մալիեէ գօմիսիօնու վէ վիւքէյի ֆիխամ միեանընտա հիւսնի միւնասէպաթ պէրքէմալ տբր։

—

Գօրէսբօնտանս Բօյիթիգ ղազէթասբ տախի շէօյլէ եազբեօր։

Իսթանպօլտան ալընան խապէրլէրէ կէօրէ, Սէրվէր բաշա հազրէթլէրի, Վէթէնտօրֆ վէ Կօշէր էֆֆէնտիլէրին մուխալիֆէթլէրի իւզէրինէ, Միւսիւրիւս բաշա լահասընը, տէվլէթի Ալիեէ տաեինլերիյլէ իտիլէճէք միւզաքէրաթա էսաս իթթիխազ էյլէմէք ֆիքրինտէն սարֆը նազար պուեուրմուշ տուր։ Պինաէն ալէյհ վէքիլէր թարաֆընտան վագը օլան թէքեալիֆ էսասը իւզէրինէ մուխապէրէ իտիլէճէք տիր, վէ պիր սուրէթի թէսվիէնին ագտի միւհթէմէլ զանն օլունմագտա տբր։ Տէվլէթլէր պու մէսէլէտէ պիթարաֆ տուրուեօրլար։ Մէսէլա լօրտ Տբֆրին, պու մէսէլէեէ հիչ պիր վէճհլէ գարբշմամագ իչին էմր ալմբշ տբր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՍԻՍ ՎԷ Պ. Դ. ՆԻԿՈՂՈՍԵԱՆ

Հէր քէս տէրխաթբր իտէպիլիր քի, Դ. Նիկողոսեան էֆէնտինին, Իսթանպօլ Հայլարընը բէք սէրթ սուրէթտէ գրիթիք իտէն պէնտէրինի տէրճ իտէն, վէ էվվէլ էմիրտէ, էֆէնտիի միւմիկէյհի ալէմէ թանբթտբրան, պիզզաթ Մասիս քէնտիսի օլմուշ տուր. վէ սօնրատան, պէսպէլի, Մասիսէ օլ պապտէ սիթթէմէր իտէնլէր զուհուրա կէլտիկինտէն (չունքի, մէզքիւր պէնտէր, հէր նէ գատար պապբլարընը թահսինինի տավէթ էյլէմիշ իսէ տէ, չօղլարընը քիպրինէ թագունմուշ տուր), Մասիս կէրի չէքիլմիշ, վէ Նիկողոսեան էֆէնտինին սայիր պէնտէրի, ֆագաթ օլ եօլտա սէրթ օլմատբղբ հալտէ, Մանզումէմիզտէ տէրճ օլունմաղա պաշլամբշ, վէ չօղլարընը թահսին վէ մէհմունիյէթինի տավէթ էյլէմիշ տիր։

Պու հէնկեամտէ, թապիաթէյլէ, պէյն էլ խալգ պիրի թահսին, վէ տիկէրի թագպիհ իտիճի, իքի թագբմ բէյտտա օլմուշ տուր. վէ ալէլ խուսուս, Միացեալ ընկերութիւն ալէյհինտէ եազբլան պէնտէր վէ օլունան գրիթիգալար, Նիկողոսեան էֆէնտիյէ գարշը էֆքեարտա պուլունան թագբմբն կիթտիքճէ պիւյիւմէսինէ պիր սէպէպի ագիմ օլմուշ տուր։

Պունա իլավէթէն, պիթթապի, Մասիս իլէ Նիկողոսեան էֆէնտի պէյնինտէ պիր տէ պիւրուտէթ հասբլ օլտուղունտան, սայիր պաղբ ղազէթալարտա, միւմանիէյհ ալէյհինտէ զարաղբեարանէ պէնտէր վէ հարֆէնտաղբգլար կէօրիւլմէկէ պաշլատբղբ կիպի, Մասիստէ տախի կէօրիւլմէկէ պաշլամբշ, վէ մէզքիւր պիւրուտէթ, ատավէթ բէնկի ալմահա եիւզ թութմուշ տուր։

Վէ տահա զիեատէ չտեանը տիզգաթ օլան խուսուս վէ սահիհլիք չու տուր քի, Նիկողոսեան էֆէնտի, հէմ էճնէպի վէ հէմտէ տէլիգանլը պիր միւսաֆիր օլմոսբյա, պիզիմ ալալագբմբղտան, եանի, պիր ատամա, էվվէլ «Ոփոաննա» վէ սօնրա «ի խաչ հան զդա» պաղբշմագլբդ ատէթիմիզտէն օլտուղունու, վէ այէյհինտէ տախի «ի խաչ հ.ան զդա»-նըն վագթի կէլմիշ պուլունտուղունու պիլմէմիկինտէն, ալտանմբշ, հէր կէօրտիւկիւնիւ վէ թանբաբղբնը քէնտույէ տօսթ զանն իթմիշ, վէ հէր տիւշիւնտիւկիւնիւ վէ պիլտիկինի, կիւեա պուրատա, սերպէսթ էֆքեարա վէ սերպէսթ գալէմէ իթիպար իթմէքլիկէ միւգթէտիր պիր թագբմ վար տբր կիպի, վէ տօղրուեուտա սէօյլէտիկիմիզ թագտիրտէ, պաղբ խուսուսլարտատա, գալէմինի եանլբշ մալիմաթ իւզէրինէ եիւրիւտէրէք, Մշակ զազէթասընա պիր թագբմշէյլեր եազմբշ, վէ հալիյէ, չօղլարընը ատավէթինի, քէնտի իւզէրինէ տավէթ պաշլամբշ տբր։

Պիլա միւտահէնէ սէօյլէտիկիմիզ հալտէ, Մասիս տէ, իչին կիտիչինի կէօղլերի էօնիւնէ կէթիրմէյիպ, անճագ քէնտույի տիւշիւնէրէք, հատտի իթիտալի թէճավուզ իթմէկէ պաշլամբշ տբր։

Պու տէֆա, թարաֆբմբզա, պու մէսէլէեէ տայիր, եանի, Մասիսին եազտբգլարընա գարշը, միւթէպէր զաթլար թարաֆընտան, իքի գբթա պէնտ կէլմիշ իսէ տէ, զաթէն սէօնմէք իւզրէ օլան, վէ սէօնմէսի արզու իտիլմէքտէ պուլունան շուֆայիտէսիզ միւճատէլէ ամթէշինին իւզէրինէ գէյթ տէօքէրէք, պիր գաթ տահա ալէվլէնմէսինի իսթէմէտիկիմիզտէն, տէրճինտէն սարֆը նազար իթմիշիզ տիր. զիրա, մալիւմ եա, պիզտէ հէնուզ, սբրլ. գրիթիգա վէ սբրլ միճատէլէ թանբբմբշ օլմատբղբնտան, նէթիճէսի շախսիյէթտէ վէ հագարէթ վէ ատավէթտէ գարար գբլմագտա տբր. իմտի, պու մատտէ իւզէրինէ, պիթարաֆանէ պու դատարճբգ սէյլէմիքտէն սօնրա, Մասիս թարաֆընտան տախի, այնի թարիգ թութուլարագ, մէզքիւր պիրուտէթէ խիթամ վէրիլմէսինի, խալիսանէ արզու վէ նասիհաթ իտէրիզ։

—

ՄԷՆԶԱՐԷԻ ՄԻԼԻՑԷ

(Մանրամասն 4731 նումերին տես)

Իպթիտա եէմէք սօղրա կիւլմէք. «աճ այբ օյնայբգ կիւլմէզ» տէրլէր անատօլ տարպբ մէսէլէրինտէ, միլէթճէ տիւշինիւլէրէք, միլէթին էքսէրիյէթինի սէֆալէթ բէնյէսինտէն խէլաս իթմէք եօլարբ, նէ խատաթանէ ալմագ, նէ բիանօ չարտբրմագ, նէ կիւզէլ սանատաթա մէյլ իթտիրմէք տիր միլէթի չօճուգլարընը, վէ նէտտ սահիպ սէխավէթին մէրհամէթինի թահրիզ իտէրէք ագճէ թօբլամագ, վէ ֆուգարայը պէօյլէմէք, իլա սէֆալէթին մէմպաբ օլան նատանիյէթի վէ իշիզլիի գարտբրմաղա չալբշմալը։ Ինանընը սէֆալէթինի մուճիպ օլան պիրինճի պէլիյէլի սէպէպ, նատանիյէթ տիր. շիր եազմագ նատանիյէթտէն խէլաս օլմագ տէյլ տիր, քէզալիք կիւզէլ սանատաթլար միլէթլերի սէֆալէթտէն խէլաս իտէմէզ։ Իթթիհանընը մուսիգա հիւնէրլերի, ըէսսամ վէ էնվայի մուզիգալերի, անլերին սերպէսթիյէթինի մուճիպ օլամամբշտար իտի վաֆիր միւտատէթտէն պէրու... վէ հաթթա Աճէմիսթանընն Կիւլիսթանը 1872 սէնէսինտէ վուգու պուլան գբթբգդատան Իրան սէֆալէթինի ատֆ իտէմէզ իտուկի անանշբմբշ տբ շիմտի։ Վագբա ատապ հագգընտա թայիմ ու թէրպիյէ վէրիլմէսի օլ տէրէճէ իգթիգա տբր, նասբլ քի էթմէք վէ նաֆագայի ինսան էն պէճիտ իգթիգալերտէն տիր. անճագ շունու պիլմէք լազբմ տբր քի, ֆագբբլբգ ատապը գօվալար, վէ ատապ հագգընտա օլան հաճաթբղբգ ֆագբբլբգ տավէթ իտէր. պու իքի պարբշմաղ տիւշմէնլերի վէ այբբլմաղ ատօթլարը իթթիֆագ իթտիրմէք վէ միւթէմատիէն տօսթ ադլամագ իչին իքինճի պիր թարիգէ սիւլուք օլունմագ իգթիգա իտէր, եանի հէմ միւթէմատան վէ թէքմիլ ատապը վէ հէմ տախի սահիպ սէրվէթ օլմագ իչին պիր եօլ պուլմագ, շէօյլէ քի սէրվէթ զօրու ախլագը ահալիյի պօզարագ սէֆալէթ տավէթ իթմէսին, քէզալիք նատանիյէթէ կիրիֆթար օլուպ, էլտէ օլան սէրվէթ գայպ օլմասբն քի, սէֆալէթ ատապը պօզմասբն։ Պու իքինճի եօլ եանի հէմ թէքմիլ միւթէմատին հէմ ախլագը համիտէյէ վէ հէմ էսասը սէրվէթէ մալիք օլմագ եօլու, պու պիր պիլմէճէլի մէսէլէ տիր քի հալը միւշքիլճէ կէօրիւնիւր, չունքի թէքմիլ ատապը, սահիպ սէրվէթ վէ միւթէմատին օլմագ իչին ալիմ օլմագ իգթիգա իտէր։ Վէ ալիմ օլմագ իչին միւնթազամ մէքթէպլէրէ իհթիյաճ վար տբր, վէ միւնթազամ մէքթէպ իտինմէք իչին, ումում միլլէթին ազալբրը եանի հէր ահատը միլլէթէնվիր գբլմբշ օլմալը, ումում ահատը նասբ թէնվիր գբլմագ իչին, պիւթիւն ինսան թապիաթընը թալիմ իթմէյէ պիր ագիմ գուվվէթ իգթիգա իտէր, եանի մատատ քի ինսան էօլիւմէ միւպթէլա տբր, թէնվիրի ալէմ միւմքինսիւզ կիպի կէօրիւնիւր։

Պու միւշքիլաթ շիմտիքի տէվրիմիզտէ հալլ օլմուշ կիպի տիր, եանի գբզլար մէքթէպինէ վերիլէն էհէմմիյէթ եախսա գբզլար մէքթէպի աչմագբգ, շիրքէթի պէչերին իսթիգպալինի մէէսուտ գբլմագ տբր, էրքէք մէքթէպլինտէն ումում սուրէթտէ թէնվիր օլունմաղ, լաքին գբզլար մէքթէպի ատմագ ինսիրիս ինսանը թէմիզ գբլմագ տբր, ասբլանտբրմագ տբր, հայբֆ քի ճէհալէթի իչինտէ մանալամ զարգ օլմուշ օլան էհալիլէրտէ հէր թէչէպպիսաթ սաթ պիր պէնզէյիշտէն թահրիրզ օլունարագ, նատանիյէթի էսէրի հէր իչէրիսիզտէ, պաշ կէօսթէրմէքտէ, վէ ալիմ օլուր իքէն նատան օլմագտայբզ, թէգատտիւմ տէյլի թութուլան թարիգ ադամ ատմէլ օլտբրագ, պիր չօղ գուրպանլար վերիլմէքտէն սօղրա քէօր քէօրիւնէ պաշլանբլան մէպտէսիզ կիտիշտէն միւնհէտիմէն կէրի չէքիլմէյէ մէճպուրիյէթ հասբլ օլմագտա տբր, տիմէք խթէրիզ քի մէքթէպլերտէն նէ պէքլէմէքտէյիզ տէյի սիւալ իթմիշ օլսագ, պունա հէր քէս ճէվապ վիրէճէք քի «թէնվիրի ալէմ վէ միլիէ» չօգ էյլի, լաքին թէնվիրի ալէմ վէ միլիէ տիմէքլէ նէ՞ տենամագտայբզ։

Իշթէ օլ վագբթ չու տէմին տիհանընտա բէյլէսթէ կէչմէքտէ օլան «Թէնվիրի ալէմ» իյզահ օլունմալը տբր։ Պիզճէ պու իյզահաթը մուխթասար պէյան իթմէք իչին տէրիզ քի, զիրաթը կէնիշէնտիրմէք իչին լազբմ օլան վէ օնա այտտ ֆիտնունա սանաաթը պաշլամագ, վէ թիճարէթէ կէլինտիքտէ, շունու եալընբզ տէրիզ քի, ատապ վէ տօղրուլուք թաճիրլերին իչինտէ, տէֆթէրինտէ վէ հէր մուամէլաթընտա սէյր օլունմալը, եախսա պիր սէօզ իլէ տէյէպիլիրիզ քի, միւթէմատին վէ տինտար տինեա եախսա շիրքէթի պէչէր արայաճաք օլուր իսէք, էհլի զիրաաթ վէ էհլի սանաաթ վէ թաճիրլիքտէ պուլաճաղբզ։

Պուլունտուղումուզ միլքին ալիճէնտագ իտարէսի, մէտէնի սէրպէսթիյէթէ բիայէթ իթմէքտէ իսէ տէ, ֆիլմուրսուզ սէօյլէյէպիլիրիզ քի, Շարգ ահալիսի ասլա Էվրօբայբլա մուգայէսէ օլմագ էնկին պիր հալտէ տիր, սանաաթ, զիրաաթ վէ թիճարէթ խուսուսլարընտա, լաքին ատապ հագգընտա օնա հէմ մուգաեէսէ օլապիլիր հիմ պիր չօգ ճիհէթլէրտէ անը կէչէր, միսաֆիրբէրվէրլիքտէ, վէ մէգատիրշինասլբգտա, գբթլբգ օլմատբգճա թիւրքիատա ատէմ էօլմէսի իչիտիմմէմշ տիր։

Անճագ Էվրօբա մէսէնիյէթինէ կիրիշմէք իչին պաղբ տէրէճէտէ, իթթիրազ ճայիզ կէօրիւլէպիլիր, վէ օլ իթթիրազ պիր իհթիրազտան նէճաթ իտէր, շէօյլէ քի էվրօբա մէսէնիյէթինէ տուխուլ իտիմէք իւզրէ, պուլունտուղումուզ հալտէ, մէսէնիյէթի թաշբյասիլմէք իչին մէսէնիյէթի մէմպաբ օլան մէպտէսէլասէնին զիրաաթ, սանաաթ վէ թիճարէթին ասբլ հաեաթընա մալիք օլմագ իչին, անբն ճանընա մալիք օլմամբզ իգթիզա իտէր, վէ օլ բուհ իսէ իլմի ատապ վէ մէղհէպ տույկուլարընը վասի գբլմագտբբ, պէօյլէ օլմատբզը հալտէ, էվրօբանըն պօզուգ ահվալինի ալմբշ օլուրուզ։

Մէղհէպ, ատապ իչին թայեին վէ սբբարբշ օլմուշ ինսան ճինսինէ, Ալլահ թէալա քէնտինէ իպատէթ իսթէմիշ իսէ, իհթիեաճընտան սիրատէթ իտեր պիր թէքլիֆ օլմայբգ (չունքի Ալլահ հիչ պիր շէյէ միւթաճ տէյիլ տիր) անճագ մէղհէպին միհվերի ատապ օլմասբյլա, Ալլահը իգբար իտիպ անա իպատէթ վէ ուպուտիէթ սունմամբզա պիզիմ սէատէթիմիզի մուճիպ օլուրուզ։

(Տեվամ)

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԵԿԵՂԵՑԻ ՄԸ

(Մանրամասն 4728 նումերէ նէ-սիւնտան տես)

Ասոր համար ալ չէ թէ միայն մենք այսպէս կիսօսինք. բայց յիւեալ բարեսէր և ծերունի Մխիթարայ ոմանք ճիշդ այս մարգարէութիւնը բրած են և կընեն։ Դարձեալ, գուցէ ոմանք առարկեն ըսելով։ թէ «կալին մէջ աշխատող եղին ունիք չեն բռներ», անշուշտ հայ ալ ունենալու են գործ ալ, բայց միանգամայն թող բարձր հրամանգութիւն տան, որով իրենց պաշտօնին համեմատ գործած կըլլան, և հետեւապէս աշխարհի լուսաւորութեան ալ պատճառ։ Բարեկամ հաւատացիր ինծի թէ անանք հաստատապէս որոշածին չընեալու և յաւիտեան պիտի չընեն։ Ուրեմն ի՞նչ է իրենց ընելիքը. անոնք այնչափ պիտի սովրեցնեն, որ չուսանողը անօթի մեռնի, և ոչ ալ կարենայ իրենցմէ հեռանալ։ Առաջնորդ ըլլալ ժողովուրդին և խպատիրել նորա վերայ։ Աւետարանական Հայք շարունակ իրենց ափին մէջ պահել կուզեն հոգ չէ, որոնց թիւը մեծ կամ փոքր ըլլայ, և թէ պէտք ունեցած ատենին զանոնք իբր գործիք գործածեն իրենց շահուն համար։ Ինչպէս որ մինչեւ հիմայ բրին, նոյնը պիտի ընեն յաւիտեան։ Ի խորոց սրտի ցաւ զգալով կսեմ, թէ մենք ինչպէս կրնանք տանիլ անոնց այս ծանր լուծը, մեր Հայ կղերինը ասկէ շատ թեթեւ ըլլալով։ Դարձեալ թսթվեցնենք, միթէ պիտի չթսթվե՞նք ասիկայ ալ, տարակոյս չկայ որ օր մը պիտի խրզենք նոցա լուծն ալ։ Կ'ցաւիմ ըսելու որ իմ նիւթէն շատ շեղեցայ, բայց ներում կ'խնդրեմ ըսելու, թէ խստակցութեան առարկան Միսնարն ըլլալով զիս կ.քաշէ և հեռուն կ'տանի։ Տրապիզոնի եկեղեցին շատմը փոփոխութիւններու, վէճերու, կռիւներու և բաժանումներու ենթարկուած է. և այս օր ալ նոյն դիրքին մէջ է, այսինքն երկուքի բաժնուած է, երեցի մը ընարուեան աղագաւ, նա մանաւանդ դլխաւորապէս անպիտան Պ. Ածիեանն է այս ներկայ չարիքին պատճառը։ Բայց այս եկեղեցին յաղակ դաշտերէն մին էր, և ըլլալ ամեն անձ գիտէ։ Ուրեմն, ի՞նչ, և որո՞նք են այն պատճառները որ սա եկեղեցին խարսնացած, աւերակ դարձած, ու հոգւոց հանելու վրայ է. կ'պատասխանենք թէ Միսիոնարքն էին, եղան և են։ Ասիկա օրինակ

մը պարզենք։ Երբ այս եկեղեցին չատ կանուխ ժամանակի մէջ անգամեց իրեն երեցին դէմ Մի-նարութեան, որոնք ժողովուրդին ձայնին բնաւ մտիկ չբրին, այլ հաւատացին երեցին ըսածին իբր պատգամ։ Թէպէտ և վէճերը կռիւներ և բաժանումներ շարունակ տեղի ունեցան։ Բայց Մխիթարեանները իր անխոհեմ կողմնակցութեան քնոյ մէջ խորդան և կը խորդայ, ու երբէք աչքերը բանալով չուզեց թէ ինչ է երեցին ու ժողովուրդին մէջ եղած դժուարութիւնը, եթէ անոնք իրենց անտարբերութեամբ կը-սեն, թէ հեռուէն բաները չենք կրնար հասկնալ, և բան մը չենք կրնար ընել, բայց ժամանակէ մը վերջը երբ դանք, այն ատեն կնայինք։ Կհարցուցեմ թէ այսպէս գործելու է առաքեալ մը կամ թէ ասիկայ է առաքելին պաշտօնը։ Որ այսպէս անտարբերութեամբ և անխոհեմ կողմնակցութեան հոգիով պատասխանէ, ոչ երբէք, այլ ինք անմիջապէս գալու և վերջ տալու էր այս ներկայ բաժանման իր միջամտութեամբը։ Ինչպէս որ առաքելոց սովոր էր այսպէս քնել, բայց անոնք բնաւ հոգ չեն ըներ այս և ասոր նման դէպքերը նկատի առնելով, և բոլորովին անտարբեր են։ Քանզի հոգ չէ որ եկեղեցի մը վէճ և կռիւ ունենայ, հազար և մէկ մասերու բաժնուի, դարձեալ իրենք անփոյթ են. և ինչո՞ւ, որովհետեւ ինչ որ ալ ըլլայ իրենց իշխանութեանը ներքեւ է, եւ իրենց ուզածը ու փափագածը միայն այս վերջինն է և ոչ ուրիշ բան։ Ուրեմն ե՞րբ, և ի՞նչ դէպքերու մէջ անոնք արթուն և փութաջան են։ Այն ատեն երբ եկեղեցի մը իրենց-մէ անկախ կըլլայ և այս ժամանակ նոքա իրենց երիվարք կբամբեն և կհալածեն այն անկախ եկեղեցին մինչեւ վերջը երկու նպատակաւ, կործանեն զանիկայ և կամ թէ իրենց հնազանդեցնեն։ Ե՞րբ, և ուրիշ ի՞նչ պարագաներու տակ անոնք բազմաջան են, երբ ընիկ մը կյանդգնի անոնց դէմ Ամերիկայ մէջ ձեռնադրուիլ։ Ահաւասիկ Մխիթարեանը կդիմէ շոգենաւի և արագընթաց երկաթուղեաց, և հարիւրաւոր ոսկիներ ծախք կընէ միայն ձեռնադրութիւնը արգիլելու համար, բայց աւաղ որ չկրնար յաջողելով կորագլուխ ետ կդառնայ. Ե՞րբ, և ալ ի՞նչ իրողութեանց ժամանակ նոքա ժիր են։

Երբ եկեղեցի մը կազմակերպութիւն կառնէ, և ան ալ նոցա տարվեցուցածէն տարբեր կանոններ կընդունի։ Ինչպէս ընդհանուր միութիւն և հաղորդութիւն ժողովրդեան հաճութեան ձգել։ Ինչպէս որ սրբազան առաքեալն Պօղոս այս նիւթին վրայ խօսած ատենը, նոյնը կ'սովրեցնէ առիկայ միսիոնարին ականջին թմբուկին հասածին պէս, անմիջապէս խելքին թելին ալ կ'զարնէ. դարձեալ միսիոնարը ձին կ'թամբէ իրեն համար և էշն ալ իր սպասաւորին համար։ (Առաքեալներն ալ ձի և սպասաւոր ունէին. հոգ չէ որ ունենան երանի թէ գոնէ Առաքելոց պէս գործէին և մասամբ իւիք անոնց նմանէին)։ Կ'կամ թէ ան քաղաքը ուր որ եկեղեցին է, հարիւրաւոր և դուցէ հազարաւոր լիրաներ կ'մնէ, յետագայ նպատակին համար, որ եկեղեցին կործանէ, կամ հազար ու մէկ մասերու բաժնէ, և կամ թէ որուն մեծ մասը իրեն ձգէ։ Բայց կ'ցաւիմ ըսելու թէ միսիոնարը առանց իր նպատակին հասնելու ետ կ'դառնայ։ Կեցցէ՛ս միսիոնարութիւն որ իրմէ բոլորովին անկախ եղող եկեղեցիի մը վրայ մնարքի պէս տիրել կուզէ։ Ե՞րբ, և ի՞նչ ուրիշ դէպքերու մէջ անոնք ժրութեամբ և մեծ արիութեամբ կ'գործեն. երբ եկեղեցի մը կ'յանդգնի միսիոնարին որոշմանը դէմ Անգլիերէն և բարձր դիտութիւնք կուզէ սովրեցնել իր դպրոցին մէջ։ Ահաւասիկ միսիոնար խարազանն ի ձեռին կ'սկսի հալածել այդ եկեղեցին. կռիւը և վէճը կ'բարձրանայ և կերկարի, վարժապետը խոհեմութիւն բանեցուցնելով այդ տեղէն կ'հեռանայ, որպէս զի չարիքը վերջ և վախճան ունենայ, բայց և այնպէս ժողովուրդը իր իրաւունքին համար կընդդիմանայ, միսիոնարն ալ իր ի վաղուց որոշմանը համար կ'յամառի, և այսպէս ժողովուրդը կ'հեռանայ միսիոնարէն և կ'դադարի երթևեկել իր ժողովարանը, ու իրեն համար զատ աղօթքի տեղ մը կ'պատրաստէ։ Թէպէտև խռովութիւնը տարիներ կը տեւէ, բայց և այնպէս միսիոնարը յաղթող կ'հանդիսանայ։ «Զինկեանէ չալար Քիւրտ օղնար», ես այսպէս դիտութեան թշնամի առաքեալք չտեսայ։ Այս և ասոր նման դէպքեր խիստ շատ կան, բայց կարեւորութիւն չկայ մի քսան միոջէ մինչեւ, ինչու որ արդէն հասարակութեան ծանօթ են. միանգամայն աշխարհը աղէկ կ'ճանաչէ, թէ նոքա անկանոն, անբանաւոր, մարդկութեան և քրիստոնէութեան սկզբանց համաձայն չեն գործեր, իրենց որոշումը և բօլիսին նկատի առնելով։ Միսիոնարք իրենց սովորականին համեմատ պիտի ըսեն թէ ես քրիստոնեայ չեմ, որովհետեւ իրենց դէմ կ'խօսիմ. ապա ուրեմն հետեւապէս քրիստոնէութեան և սուրբ հոգիին։

(Շարունակելի)

Մ. ԳԷՈՐԳ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

1881 օգոս. 23, ի Տարբեռ

Խմբագիր,

Այս օրերս բանաւոր դէպք մը առիթ տուաւ մեզ երկու խօսք դրել անցեալ, ներկայ և ապագայ դարուց վրայօք քրիստոնեայ աշխարհին նկատմամբ։

Քրիստոնէութիւնը՝ Առաքելական աննախանձ քարոզութեան հետ, իւր բարոյական և նուիրական սքրութեամբ՝ իր ծնած օրէն խիստ ազնիւ և փափուկ գոյութիւն առած ըլլալով, այնքան յառաջադէմ քայլ առաւ, մինչ զի արիաբար և անվեհեր յոլորտս տիեզերաց ըստ բաւականին տարածեցաւ, և այն՝ ոչ այս և ոչ այն, այլ սոսկ եղբայրական սիրոյ յարաբերութեան և կապակցութեան սկզբունքով։

Վասն զի բոլոր ազգաց և լեզուաց քրիստոնէական եկեղեցիք՝ (որոնք Առաքելական ուղղափառ դաւանութեանը վերայ հիմնուած էին, հեռի օտար վարդապետութենէ) առանց խարութեան և աննախանձաբար՝ յայնժամ մէկ սիրա, մէկ հոգի, մէկ անդամ և ընդհանուր բարոյական մէկ մարմին կը կազմէին՝ ոչ պօղոսի և ոչ ապօղոսի, այլ միմիայն այն էլեոյ՝ որ մարդկութեան սիրոյն և փրկութեանը համար, իր անձը՝ Հօր Աստուծոյ պատարագ հաշտութեան և մեղաց քաւութեան զոհ ընծայել չխնայեց. այն գլխոյն՝ որն որ հաւատքին վէմը՝ և առ հաւատչեայ յուսոյն խարիսխը և սիրահաղորդ միութեան կեդրոնը և թագաւոր խաղաղութեան յայտնեցաւ, այն գլխոյն՝ որ եռութիւնը խափանելու, և մարդկային ազգը՝ իր ինկած անարգ վիճակէն հանելու, և ազնիւ, բարձր ու պատուոյ դիրքը վերածելու և խոնարհութեան Աստուծոյն հարազատ, անկեղծ ու հաւատարիմ զաւկները ըլլալու արտօնութիւն տուաւ, և միանգամայն մարդկան ու Աստուծոյ մէջ մէկ հատիկ միջնորդ և բարեխօս կանգնեցաւ, և հաւատացելոց առհասարակ հաւասարապէս եկեղեցւոյ բոլոր առանձնաշնորհները ազատօրէն վայելել հրամայեց, և մանաւանդ այն գլխոյն՝ որ մինչեւ անգամ իր ուխտն ու պատուէրը ընդունողներուն մեծ պատիւ ու յարգանք տալով, իրեն ժառանգակից և եղբայր սիրասուն անուանել խոնարհեցաւ, որն որ նոյն ինքն Մէսիային և փրկիչ մարդկան Յիսուս Քրիստոսն է։

Որովհետեւ քրիստոնէական կրօնքը (կրից կարգադրութիւն), իր բարձր ու ազնիւ դիրքին մէջ, Քրիստոսի աւանդած անձնուիրական սուրբ սիրոյն հիմանը վերայ հիմնուած էր և է, ուստի քաղաքական իրաւանցը դալով, ազգացը՝ ազգաց, և բարոյական սիրոյ հաղորդակցութեան դալով, Աստուծոյն՝ Աստուծոյ նուիրել պարտականութիւնը կը ճանչէր յայնժամ։

Բայց դժբաղդաբար քաղաքական իշխանասիրութեան և եռութեան նկատմամբ՝ երբ սիրոյ դէմ նախանձութիւն և ատելութիւնը բռնակալեց, ամեն բան կերպարանափոխ եղաւ Քրիստոնեայ աշխարհին մէջ, և դար խաւար տիրապետելով քրիստոնէից՝ հեղեղի նման ի՞նչ սոսկալի աղէտներ ու չարիքներ չբերաւ իր հետ, կը [illegible] զանոնք ի բաց, զի դառն է մեզ անոնց յիշատակութիւնը, նաև ծիսից և արարողութեանց նկատմամբ՝ խռութիւններ և եկեղեցեաց բաժանում ու պառակտումներ յառաջ եկած քլալը չենք ուզեր յիշել հոս. վասն զի եռական աստուածը և թշնամական ոգին՝ քրիստոնեայ, քրիստոնէի. և եղբայր՝ եղբօր դէմ գրգռելով, իրար հալածել և Մէկ-ՁՄէկ յանիրաւի անարգելով կը թշնամանէին, և այդ պժգալի ու զզիր ընթացքը՝ տեւեց մինչեւ ցայսօր զանազան յեղափոխութեանց

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

(55)

—

սերի իւլ հարէքէթլէ ազիմէթ իթմիշ իտի։

Հալաթլար չէօղիւլիւպ, ի՛քի սանսալար տա, քիւրէքլէրին իսթիմալինէ լիւզում կէօսթերմէկէն ադենթնէն գէվմէթլէ, Կուտեանիանն տուլարընտա սիւլթանլէ հարէքէթէ պաշլասալար։

Հէր քէս պիլիր քի, ֆէնա խապէրլէր ատէթա էլէթրիք զիհասը կիպի բէք չաբուգ եաբըլըրլար։

Շէօյլէ քի թա սապահտան, չիֆթիլիքեաթ սահիպլէրին վուգուի մէֆաթը թէվաթուրու, պէտպախթ Նէքմինին կիւչի վասլ օլմաղլէ, մէզպուրէյի, գըզլարը գատար տերեաբ էլէմ ու քէտէրէ զարդ էյլէտի, վէ պիշարէ էլէրինի օվուշտուրարադ,

—Ա՜հ, պէնիմ վէսվէսէլէրիմ... պէնիմ վէսվէսէլէրիմ կէլիպ չըգոզլար, տիմէքտէ իտի եիւքսէք սէտա իլէ։

Այնի վագըթտա, պիր սանտալ իչինտէ պիր ճէնաղէ կէթիրիլմէքտէ օլուղու խապէրի կէլտի։

Նէքմի, պէօյլէ պիր զալիմանէ խապէրտէն բէք մէյեուս օլուպ, վէ քէնտի զաաֆէթինէ բաղմէն, ճէնաղէ ալաեընը կիսիպ գարշըլամագ իսթէտի։ Պինապէրին, պիր թարաֆընտա Տօլօրէսէ, վէ տիկէր թարաֆընտա Բօպէնսօնա տաեանարադ, վէ խըզմէթքեարլար իլէ էսիրլէր էթրաֆընտա պուլունտուգլարը հալտէ, պաղչէյի կէչիպ, սահիլէ դատար էնտի։

Պիչարէ գատըն, քէնտի սէվգիսիսի օլան Ռիչար Պէրնիէյի, գաթիէն գըմըլտանմաղ վէ միէպպէտէն տիլսիզ պիր հալտէ օլարադ կէթիրիլիրիկինի կէօրտիւկիւնտէ, զանն իտէրսին քի ագլընա խիֆֆէթ կէլէրէք, ֆէվդէլատէ ֆիղան ու ֆէրեատալար չըգարմատա, սաչլարընը եօլմատա, վէ կէօքսիւնիւ թըրմալամատա պաշլատը։

Ճէնաղէնին, գօնաղա նագլի հէնկեամընտա, միւշթերիքէն աղլամագ մէվզուսու վէ սըղլամագ սէտալէրի իշիտիտի, վէ տէրհալ տերուունի գօնագատա, Կուտեանիլա քիլիսէսինին Իսրանեօլ բուհպանընէն թահթը նէզարէթինտէ օլարադ, մուվագգաթ պիր մատուռ ինչա օլունտու։

Պու վէճհ իլէ, տահա պիր կիւն էվվէլ քէմալի մէսերրէթ իչինտէ պուլունան Ռիչար Պէրնիէնին խանէսինտէ, չու սաաթտա ֆիղան ու ֆէրեատալարտան վէ հընչզըրմալարտան պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէեօրտու։

Մինտիպ վագըթտա ճէնաղէ պահարլանմըշ օլմաեընը, վէ Բօրթօ-Ռիգօնուն ֆէվզէլատէ սըճագ մէվմիմի իսէ, ճէնաղէ ալաեընէն ֆէրատը կիւնիւ իճրա օլունմասը-նա միւսաատէ իթմէտիկինտէն, անճագ էթրաֆընտա իյիլիք թօխումըրը էքմէք իչին եաշամըշ, վէ մէքրուհ պիր ճինտեէթլէ, եաշընըն քէմալի էնտասընտա գաթը հայեաթ իթմիշ օլան զաթըն ճէնաղէսինին, քէնտի չալըշմասը-յա միմպիթ գըլընմըշ պուլունան զէմինտէ, օլ ագշամ տէֆին իտիլմէսի լազըմ կէլմէքտէ իտի։

Պիչարէ ատէմի հէր քէս սէվիպ քէնտիսինէ հիրմէթ իթտիկինտէն, հէր թարաֆտան ճէնաղէ ալտեընա ատէմլէր կէլտի, վէ միւթէվֆա խընճախընճ պիր ճէմիյյէթլէ գապրինէ կէօթիւրիւլտիւ։

Թէվֆճճիւհիւ ումումինին իշպումիւթանթան վէ ինքեարը զայրի գապկը տէլիլլէրի գարշըսընտա, Մարսիալ Տէրէյն պիր տերէճէ իպթիրապլէ քէնտի քէնտինէ շու սիւալի իրատ իթմէքտէ իտի։

—Հաղդըմը էլտէ իթտիկիմտէ, վարիսլի քտէն սագըթ օլան շու ֆամիլեանընն վարիտաթընտա սահիպ օլուրսամ, վէ օ ֆամիլեանընն եէրինէ կէչէրսէմ, պու ատէմիէր պանտալ չագ նազարը-յա պագմաեա՞ճագլար մը տըր։

Լաքին մէրգումանն ալչագճա թապիաթը գարշըսընտա, պու միւլահազաթտան նէ՞ նէթիճէ հասըլ օլապիլիր իտի։

Զինանքի քէնտիսինին, վարիտաթա սահիպ օլմազլըգ, վէ զայրի մահտուտ սէրվէթ սահէսինտէ, ֆէվգէլատէ զէվգ-սէֆալար իճրա իթմէքլիք արզուլ չէտիտի, տամարլարընտաքի գանը թահրիդ իթմէքտէ, վէ ագլընա խիֆֆէթ կէթիրմէքտէ իտի։

Թիւլասա, էֆքեարը այէմին քէնտիսինճէ նէ՞ էհէմմիեէթի օլապիլիր իտի։ Պէլքի քէնտիսի թահգիր իտիլէճէք իտի իսէ տէ, շիպհէ եօգ տուր քի, քիմսէ պու թահգիրի եիւզ պէ եիւզ իսպաթ իթմէքլիկէ միւթէճասբը օլամատաճագ իտի, զիրա մալիք օլաճաղը միլեօնլար, հէր քէս ամիր օլաճագ իտի։

Մարսիալ, ալթուն իլէ հէր շէյ օլուր, հէր շէյ, հալթթա միւհթէրէմ պիր եաանճանընն չէհատէթլէրի պիլէ սաթըն ալընը-յա տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի։ Քէնտիսի իսէ, սալթ սուբէթի զահիրէ իլէ իքթիֆա իտէր պիր քիմսէ իտի։

Ճէնաղէնին տէֆն օլունտուղու կիւն, կիճէ գարանլըղը պասարգատան պիր աղ սօնրա, սինեօր Մէրքիւցցա, աղզը քէօրիւրմիւշվէ գուվվէթտէն տիւշմիւշպիր պէյկիրէ սիւար օլմուշ օլտուղու, վէ իւսթիւ պաշը թօզ թօբրաղլա միւլէմմա պուլունտուղու հալտէ կէլտի, վէ տօղրու տէրէյնին օտասընա կիրիպ, օրատա իքիսի գաբանըգ գալտըլար։

Մէրգումանընն միւլագաթը, բէք աղ իմթիհատա իտիպ, պիրի պիրլէրինտէն այրըլըպ գալտըլարընտա, իքիսինին տաիի եիւզլէրի կիւլիւեօրտու։ Պու հալտէն անլաշըլըպընտա գէլտատէ զէվգ-սէֆալար իճրա իթմէքլիք արզուլ չէտիտի, տամարլարընտաքի գանը թահրիդ իթմէքտէ, վէ ագլընա խիֆֆէթ կէթիրմէքտէ իտի։

Թիւլասա, էֆքեարը այէմին քէնտիսինճէ նէ՞ էհէմմիեէթի օլապիլիր իտի։ Պէլքի քէնտիսի թահգիր իտիլէճէք իտի իսէ տէ, շիպհէ եօգ տուր քի, քիմսէ պու թահգիրի եիւզ պէ եիւզ իսպաթ իթմէքլիկէ միւթէճասբը օլամատաճագ իտի, զիրա մալիք օլաճաղը միլեօնլար, հէր քէսէ ամիր օլաճագ իտի։

Մարսիալ, ալթուն իլէ հէր շէյ օլուր, հէր շէյ, հալթթա միւհթէրէմ պիր եաանճանընն չէհատէթլէրի պիլէ սաթըն ալընը տէյի տիւշիւնմէքտէ իտի։ Քէնտիսի իսէ, սալթ սուբէթի զահիրէ իլէ իքթիֆա իտէր պիր քիմսէ իտի։

Ճէնաղէնին տէֆն օլունտուղու կիւն, կիճէ գարանլըղը պասարգատան պիր աղ սօնրա, սինեօր Մէրքիւցցա, աղզը քէօրիւրմիւշվէ գուվվէթտէն տիւշմիւշպիր պէյկիրէ սիւար օլմուշ օլտուղու, վէ իւսթիւ պաշը թօզ թօբրաղլա միւլէմմա պուլունտուղու հալտէ կէլտի, վէ տօղրու տէրէյնին օտասընա կիրիպ, օրատա իքիսի գաբանըգ գալտըլար։

Մէրգումանընն միւլագաթը, բէք աղ իմթիհատա իտիպ, պիրի պիրլէրինտէն այրըլըպ գալտըլարընտա, իքիսինին տաիի եիւզլէրի կիւլիւեօրտու։ Պու հալտէն անլաշըլըպընտա

ԹՈՒՃՏԱՆ ԳԸԶԼԱՐ

(55)

—

սերի իւլ հարէքէթլէ ազիմէթ իթմիշ իտի։

Հալաթլար չէօղիւլիւպ, ի՛քի սանսալար տա, քիւրէքլէրին իսթիմալինէ լիւզում կէօսթերմէկէն ադենթնէն գէվմէթլէ, Կուտեանիանն տուլարընտա սիւլթանլէ հարէքէթէ պաշլասալար։

Հէր քէս պիլիր քի, ֆէնա խապէրլէր ատէթա էլէթրիք զիհասը կիպի բէք չաբուգ եաբըլըրլար։

Շէօյլէ քի թա սապահտան, չիֆթիլիքեաթ սահիպլէրին վուգուի մէֆաթը թէվաթուրու, պէտպախթ Նէքմինին կիւչի վասլ օլմաղլէ, մէզպուրէյի, գըզլարը գատար տերեաբ էլէմ ու քէտէրէ զարդ էյլէտի, վէ պիշարէ էլէրինի օվուշտուրարադ,

—Ա՜հ, պէնիմ վէսվէսէլէրիմ... պէնիմ վէսվէսէլէրիմ կէլիպ չըգոզլար, տիմէքտէ իտի եիւքսէք սէտա իլէ։

Այնի վագըթտա, պիր սանտալ իչինտէ պիր ճէնաղէ կէթիրիլմէքտէ օլուղու խապէրի կէլտի։

Նէքմի, պէօյլէ պիր զալիմանէ խապէրտէն բէք մէյեուս օլուպ, վէ քէնտի զաաֆէթինէ բաղմէն, ճէնաղէ ալաեընը կիսիպ գարշըլամագ իսթէտի։ Պինապէրին, պիր թարաֆընտա Տօլօրէսէ, վէ տիկէր թարաֆընտա Բօպէնսօնա տաեանարադ, վէ խըզմէթքեարլար իլէ էսիրլէր էթրաֆընտա պուլունտուգլարը հալտէ, պաղչէյի կէչիպ, սահիլէ դատար էնտի։

Պիչարէ գատըն, քէնտի սէվգիսիսի օլան Ռիչար Պէրնիէյի, գաթիէն գըմըլտանմաղ վէ միւէպպէտէն տիլսիզ պիր հալտէ օլարադ կէթիրիլիրիկինի կէօրտիւկիւնտէ, զանն իտէրսին քի ագլընա խիֆֆէթ կէլէրէք, ֆէվդէլատէ ֆիղան ու ֆէրեատալար չըգարմատա, սաչլարընը եօլմատա, վէ կէօքսիւնիւ թըրմալամատա պաշլատը։

Ճէնաղէնին, գօնաղա նագլի հէնկեամընտա, միւշթերիքէն աղլամագ մէվզուսու վէ սըղլամագ սէտալէրի իշիտիտի, վէ տէրհալ տերուունի գօնագատա, Կուտեանիլա քիլիսէսինին Իսրանեօլ բուհպանընէն թահթը նէզարէթինտէ օլարադ, մուվագգաթ պիր մատուռ ինչա օլունտու։

Պու վէճհ իլէ, տահա պիր կիւն էվվէլ քէմալի մէսերրէթ իչինտէ պուլունան Ռիչար Պէրնիէնին խանէսինտէ, չու սաաթտա ֆիղան ու ֆէրեատալարտան վէ հընչզըրմալարտան պաշգա պիր շէյ իշիտիլմէեօրտու։

Մինտիպ վագըթտա ճէնաղէ պահարլանմըշ օլմաեընը, վէ Բօրթօ-Ռիգօնուն ֆէվզէլատէ սըճագ մէվմիմի իսէ, ճէնաղէ ալաեընէն ֆէրատը կիւնիւ իճրա օլունմասը-

պատճառ ըլլալով ի նախատինս քրիստոնեայ աշխարհին, որուն վերայ ողջամիտ մասը առանց ցաւ զգալու չէր կարէր և չկրնար անտարբեր աչօք հայիլ։

Այլ օրհնեալ է Աստուած և օրհնեալ է դարս, որ կը խոստանայ նոր ոգի, նոր կեանք, լուսաւորեալ դար մը, երջանիկ դար մը որուն շատերը ակնդէտ կ'սպասէին և կ'սպասեն. շատերը ըսինք, վասն զի Քրիստոնէական եկեղեցեաց մեծ մասը հեզութեան ու խոնարհութեան հոգւով կ'զգան անցեալ կամ միջին դարու պակասութիւններն ու ցաւերը. ուստի քաջայոյս եմք առ Աստուած և վստահ եմք թէ անշուշտ այս սուրբ հոգին եկեղեցական բարեռոգում կը խոստանայ և մէկ հօտ ու մէկ հովիւ ըլլալ կ'աւետէ ապագային. քանզի ինչպէս կը տեսնենք թէ խաւար դարուն սեւ և տխրագին ամպերը սկսած են փարատիլ քրիստոնեայ աշխարհին վրայէն շնորհօքն Քրիստոսի և ջանիւք ներկայ Յունաց և Հայոց պատրիարքաց, և ահա հին դարը՝ կը տանի իր հետ Աւետարանական սիրոյ սուրբ ուխտին դէմ գոյացած այն եպերելի նուութեան և նախանձութեան և իշխանասիրական փառամոլութեան և ատելութեան ոգին եւ կրկնամկրտական խորութեան թոյնը և հակառակութեան վատութիւնը. տայր երկինք՝ որ քրիստոնէական աշխարհը՝ իր բաղմադարեան բաղձանացը հասնել կարողանար և նորա արդիւնքը տեսնել ու վիսիթարել և վայելքը թերեւս իր յետագայ զաւակացը թողուլ։

Ահա ըսածնուս ի հաստատութիւն մէկ փոքրիկ նշանը, որ այս քանի մը աւուր մէջ կատարեցաւ և ակնատես վայելեցինք։

Յայտնի է թէ՝ Պոլսոյ շրջակայ գիւղերուն մէջ ալ բնիկ գիւղացի Յոյն եղբայրներ կան, որոց մէջ տեղ տեղ մեր Հայոց արհեստաւոր քնտանիքներ ալ կը բնակին, և յատուկ Հայերէն լեզուով եկեղեցի չունենալով, Յունաց եկեղեցի կը յաճախեն. ինչպէս է Տարբճա կոչուած գիւղը. ուր տեղ Բերայի երկաթագործ (չիլինկիր) հաճի Յակոբ անուն անձը՝ քանի մը տարիէ հետէ իր բնակութիւնը հոս հաստատած լինելով, ներկայ ամսոյս օգոստ. 17, իր մէկ ու կէս տարեկան զաւակը ծաղկի հիւանդութենէ բռնուած ըլլալով՝ իր մահկանացուն կնքեց, որուն հայրը ներկայ չգտնուելուն համար ստիպուեցան նորա գալուն սպասել, որպէս զի գայ՝ իր զաւակը դիմացը Եալովայի Հայոց գերեզմանատուն տանի ամփոփէ. որովհետեւ Տարբճա Հայոց գերեզմանատուն ալ չկայ. ուստի և ահա այս պատճառաւ մանկան դիակը երեք օր անթաղ մնալ հարկադրեցաւ, մինչեւ հօրը գալը. գիւղին Յոյն իշխանները այս բանը լսելով ժողովք կ'ընեն, կը խորհին և հին դարուն սովորութեանը նկատմամբ չեն համարձակիր քահանային սակ. պել ի թաղումն մանկան. ուստի հեռագրաւ իրենց Պատրիարքարանէն պատասխան առնել կ'սրոշեն, և հրման առած ըլլալով ամենայն պարագայիւք իրենց եկեղեցւոյն մէջ թաղման հանդէսը կատարելէն զկնի՝ տարին իրենց գերեզմանատն մէջ ամփոփեցին, օգոստ. 21։

Ահա այս ընթացքը ուրախութեան առիթ տուաւ մեզ քրիստոնէական անխտրութեան և եղբայրական սիրոյ աշակցութեան նկատմամբ. այս շնորհքը նախ Յունաց իշխանաց և երկրորդ Ս. Պատրիարքին և նորին խորհրդական անդամց կողմէ յառաջ եկաւ անշուշտ, որ դարուս քրիստոնէական՝ միութեան և սիրոյ կապակցութեան արդիւնքներէն մին է. ուստի Տարբճա գտնուող ազգայինքս պարտանձին համարեցինք Յունաց Ամեն. Ս. Պատրիարքին այս մասին Հայոց ցցուցած իւր այս հայրական խնամոց փոխարէն ներկայիս իբրև հաւատիք որդիական սիրոյ մեր դոհունակութիւնը և անբաւ շնորհակալութիւնը յայտնել. ուստի Խմբ. բաղիր, բարեհաճեցէք անկիւն մը շնորհել ձեր ազնիւ թերթին մէջ ի հրատարակութիւն, և ձեր կողմէ ալ յատուկ շնորհակալութիւն ուղղել առ Նորին Գերերջանիկ Սրբազնութիւնն։

Թէոդորոս ոսկրահան Յովհան

Հագբգաթէն, իբր գարբնատաշ միլէթլէր պէյ.ինտէ պունտան ագտէմ մէվճուտ օլան պիր թագըմ Խրիսթիանլըղա գարշը էֆքարը պաթըլէ վէ թէասիւպլեէնին իլալէսկլէ, Խրիսթիանլըղա վէ ինանէյ.էթէ մուվաֆըգ սուրէթտէ մուամէլէ վէ հարէքէթի օլունմասը, շայեանը թահսին վէ թագտիր օ. լուպ, պալէատէքի մէքթուպատա պէեան օլունան վուգուաթտան ասլաեը, կէրէք մահէլլի Ռում ճէմաաթը իշխանլարընն վէ կէրէք բիւթպէթլու Ռում բաթրիյի էֆէնտի հազրէթլէրինէ, միլլէթիմիզ նամընա, պէեանը թէշոքքիւր ելմէքլիկի տախի, վազիֆէսիզտէն ատտիյէրիզ։

Մեծապատիւ Տէր.

Միացեալ ընկերութեանց Կեդրոնական ժողովոյ ԻԲ. նիստը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի 30 օգոստոս, Ղալաթիոյ Կեդր. վարժարանին մէջ, ժամը ճիշդ 6 ին։ Կը խնդրուի ձեր Մեծապատուութենէն որ բարեհաճիք ներկայ գտնուիլ անպատճառ սոյն ամենակարեւոր նստին։

Ի դիմաց Միացեալ ընկ. Կեդրոնական ժողովոյ

25 օգոստ. 1881 Նախագահ

Կ. Պոլիս Ա. Ա. Տէ-բէ

ՕՐԱԿԱՐԳ

1. Ընթ. և վաւերացումն նախորդ նստի Ատենագրութեան.
2. Դիւանական թղթակցութիւնք.
3. Առաջարկ Տնօրէն ժողովոյ վասն փակման վանայ վարժապետանոցին (չարունակութիւն վիճաբանութեան).
4. Համարատուութիւն նախորդ Տնօրէն ժողովոյ.
5. Ընտրութիւն հաշուեքննիչ յանձնաժողովոյ.
6. Պաշտօնագիր Ազգ. Կրթական տեսչութեան.
7. Պատասխանագիր նախորդ Տնօրէն ժողովոյ Պ. Ա. Արփիարեանի հարցման։

ԱԶԴՔ

. . . Խմբագիր.

Յառաջիկայ կիւրակէ 30 օգոստ. որ է տօն Գիւտ գօտւոյ Ս. Աստուածածնայ, թաղիս Ս. Եկեղեցւոյ տօնախմբութեան օրն ըլլալով, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրեալ է Ս. պատարագ մատուցանել և հոգևորապէս միխիթարել զժողովուրդն։

Ուստի ի գիտութիւն բարեպաշտից ներկայս հրատարակելիդ խնդրելով,

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ

Ատենադպիր Փ. Ատենապետ

Մաքսուտ Գէորգ Ալաճմէճը

Խիւրաքէրեան Օղլու

27 Օգոստոս 1881

Պէշիկթաշ

. . . Խմբագիր.

Ըստ յանձնարարութեան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, Սամսթիոյ նոր թաղի քարոզիչ Տիգրանեան Դեր. Տ. Մկրտիչ սրբազան հրաւիրեալ է Կղզւոյս Ս. Եկեղեցւոյն մէջ պատարագել օգոստոս 30 յառաջիկայ կիւրակէ առաւօտ, զոր ի գիտութիւն ժողովրդեան ծանուցանելով,

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց Թաղ. խորհրդոյ

Գէնալը կղզւոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Ս. Յ. Գալֆեան Ա-եոդ. Պաղտիկեան

28 Օգոստ. 1881

Գէնալը կղզի

. . . Խմբագիր.

Հաճեցէք ձեր ազգօգուտ թերթի յառաջիկայ երկու թիւերովն հրատարակել ի լուր հանրութեան թէ՝ թաղիս ազգային երկսեռ վարժարանաց մրցանակաբաշխութեան հանդէսը պիտի կատարուի ամսոյս 30 առաջիկայ կիւրակէ օր ժամը 6 1/2 ին ի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ Բերայի։

Ուստի կը խնդրուի ուսումնատենչ ազգայիններէ որ բարեհաճին իրենց ներկայութեամբ խրախուսել ուսման նուիրեալ ազգային մանկտին։

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց Դպրոց. Հոգբ.

Ատենադպիր Ատենապետ

Տ. Մ. Լիւսերեան Վ. Օրմանեան

27 Օգոստոս 1881

Բերա

. . .

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ԾՆՈՂՍ

Բերայի Նարեկեան, Արշակունեաց և Լուսաւորչայ երկսեռ վարժարանաց Հոգաբարձութիւնն պատիւ ունի ծանուցանել Ազնիւ ծնողաց, որ վարժարանաց վերաբացումը տեղի ունեցած է 18 Օգոստոս Երեքշաբթի օր նորանոր կարգադրութիւններով և արդէն ըստ նախագծի յայտարարութեան 300 ի մօտ ուսանողք Հոգաբարձութեանս ներկայացնելով, ըստ նոր պայմանի մտից արտօնագիր ստացած և վարժարաններն յաճախել սկսած են, ուր Հոգաբարձութիւնն իւր նորնտիր Տնօրէն Ապեան էֆէնտիի հետ կզբաղի ներքին դասակարգութեանց։

Հոգաբարձութիւնը պարտ անձին համարած է վարժարանց մէջ ընտիր և փորձառու դասատուաց միջոցաւ ուսանդել իր դասերն, և կը ջանայ ամեն զգուշութիւն ընել ուսման վերաբերեալ ամեն նախնական պիտոյից վրայ, աւելորդ չէ յիշել թէ դասատարակութեան հիմն բռնուած է ուսանողաց մատաղ սրտերուն մէջ դրոշմել բարի և քրիստոնեայ հայ մարդկութիւն։

Մասնաւորապէս ուշադրութեան առնուած է ընտելարանաց վիճակը որ ամենակարեւորն է, որոց համար կարող և հմուտ մանկավարժներ ընտրուած են, որք իրագիտական և մտամարզական դասեր պիտի աւանդեն, մանաւանդ մեծ խնամք պիտի տարուի ընտանեկան դաստիարակութեամբք զարգացնել մատաղ մանկտին։

Դաշնակի ուսումը՝ յայտնի է թէ, վարժարանին համար պարտաւորիչ չէ, այլ միայն ծնողաց կամքէն կախումն ունի, եթէ ծնողք կամենան վարժարանին յատկացեալ թոշակէն զատ ամսական երկու մէճիտ ևս վճարել, այն ատեն նոյն աշակերտք դասատու կրնան ըլլալ։

Նաև ի հարկին ուսմանց ծրագրին պիտի յաւելնան սկզբունք Տիեզերագրութեան Տոմարագիտութեան, Զոյնական երգչութեան, Անգլէրէնի լեզուի եւ Զեռագրութեան (ձեւ և կարդ) դասերն։

Թաղական խորհուրդն ու Հոգաբարձութիւնը համոզուած է թէ վարժարանաց բարեկարգ վիճակը մեծաւ մասամբ կախումն ունի նորա դրամական ապահովեալ վիճակէն, առանց որոյ որ և է բարեկարգութիւն աւազի վրայ հիմնեալ է։ Վարժարանի մը և իւր պաշտօնէից միջև պարտուց և իրաւանց փոխադարձութիւն մը կայ, զի պաշտօնէից պարտուց անթերի կատարումն պահանջելու համար, վարժարանն ալ պարտի անթերի կատարել իր պարտաւորութիւնը՝ պաշտօնէից նկատմամբ, ըստ արժանւոյն վարձատրելով զանոնք։ Սոյն օրինակ փոխադարձութիւն մ'ալ կայ ծնողաց և վարժարանի միջև. ծնողք իրաւունք ունին յառաջադիմական արդիւնք ակնկալելու վարժարանէն, սա պայմանաւ միայն որ ի սէր որդւոց իրենց վարժարանի նկատմամբ ունեցած պարտաւորութիւններն նախապէս կատարեն։

Թաղական խորհուրդն ու Հոգաբարձութիւնը ի նկատի առնլով այս կարեւոր ըսկզբունքներն, որոշեց գործադրութեան դնել և բոլոր ծնողաց համար հաւասարապէս պարտաւորիչ առնել վարժարանի մի հիմնական օրէնքն, զոր բաղումք ի ծնողաց արդէն անթերի կը կատարեն, և որոց Հոգաբարձութիւնս միայն իւր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ. այն է թէ աշակերտաց ամսաթոշակներն կանխիկ և անյապաղ վճարուին, այս մասին Տեսչութիւնը խստապահանջ պարտի լինել։ Սոյն օրէնք կը տրամադրէ աշակերտաց բացակայութեան թոշակները պահանջել, ասով երկարատև բացակայութեանց առջև մեծ արգելք դրուած և հետևաբար մեծ բարիք մ' առաջերուած կըլլայ։

Ցուսալի է որ վարժարանաց յառաջադիմութեան սիրով ամրողջ թաղեցիք առհասարակ յարգելով սոյն որոշմունք պիտի քաջալերեն զխորհուրդ և Հոգաբարձութիւնը և սոյն քաջալերութիւնն իրականացեալ պիտի տեսնայ, երբ ազնիւ Ազգայինք իրենց զաւակներն օտարազգի վարժարաններէ հեռացնելով ազգային վարժարան յուղարկեն իրենց նիւթական և բարոյական ձեռնտուութիւնն չզլանալով։

Ուստի կը հրաւիրուին ազնիւ ծնողք որ բարեհաճին մինչև Սեպտեմբեր 1 ազգային վարժարաններու կարգաց մէջ տեղ բռնել տալ իրենց որդւոց, և ասով կըրթական հաստատութեան մի փայլ տալ յօգուտ իրենց և թաղիս։

Բերա, 26 Օգոստոս 1881

. .

Տէր

Ասորոց Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն վարժարանին մրցանակաբաշխութեան հանդէսը տեղի պիտի ունենայ 1881 օգոստ. 30 ի ժամ 8։

Ուստի կը խընդրեմք արգոյ հաստակութենէն որ բարեհաճի ներկայ գտնուիլ սոյն հանդիսին ի խրախոյս և ի քաջալերութիւն հայ մանկանց։ Մնամ աղօթարար

Յարութիւն Վրդպ.

ԻԼԱՆԱԹ

Պէօեիւք-Զէքմէճէ գաղաքնէն էմանէթէն իտարէ օլունան տօգուսանլուչ ոչէնէսի էմվալը էօշրիւեէսինտէն, էսնայը իսթիլատա միւթէվէֆա Սթամբի նամ քիմէնտէ թարաֆընտան ախզ ու ֆիրուխթ օլունուպ, էսմանընը զիմմէթինէ կէչիրտիկի թահսաղգուդ իտէն պէշ պին սէքիզ եիւզ պէշ քիլէ իքի պուչուք գութու զէխաեիրի միւթէնէվիէեէ մահսուսպէն, միւթէվէֆայը մէրգուսմուն Դարիզ բրանթի դարիեսինտէ մէվճուտը անպար օլան, վէ թահսիթը հանգամէ պուլունան տօգուզ եիւզ սէքսէն պէշ քիլէ խրնթա իլէ, պէշ եիւզ քիլէ եուլաֆ, վէ ուչ եիւզ օն ալթը քիլէ շարբին, պիլ միւզայիտէ ֆիրուխթի մահէլլի պիտաեէթի մահքէմէսինէ գարարլաշտիրըլմէշ օլտուղունտան, թալիպ օլանլարըն կէլէճէք շէհրի իլուլուն օն պէշինճի կիւնինէ գատար մէճլիսի իտարէյի էմանէթի միւրաճաատի իլէ մէրճիսի։

14 շէվվալ 98 վէ 27 աղուստոս 97

Ղուրէպա խասթախանէսի իչին, տօգոան եէտի սէնէսի իլուլը իպթիտասընտան շուպաթը զաեէթինէ գատար շէհրի ալթընջար եիւզ էլլի. շէր գբեէտէն, ալթը այլը գիւզու. մի օլան իւչ պին տօգուզ եիւզ գբեէ մընը բիրինճինին էսմանը պէյլալ մէճիտիէ օն տօգուզ ղուրուշ հիսապը իլէ պէհէր այլը գիւղընն թէպլիմի իլէ օթուզ պիրը կիւն միրուրինտէ իթա իտիլմէք շարթ վէ շէրաեիթի սակրէ իլէ իմ. ըստ օլունան միւնագասասընտա, պէհէր գբեէսի եիւզ օն բարատա, թալիպի իւհտէսինտէ պուլունտուղունա, վէ իշպու տղուսուսունա երկրի. մի տօգուզտանճու ճիւմատա իրթէ. սի կիւնիւ ուտաթ տօգուզտա, գարարը վերիլէճէկինէ պինաէն, վադ. թը մէկբիւրտէն էվվէլ նօգանը իլէ ելթաեէ թալիպ օլանլարընն, վէ օթուզ պիրինճի բաղար իրթէսի կիւնիւ տաթի, եիւզտէ պէշ թէն. զիլինէ բաղիպ պուլունանլարընն էվ. բաղը հիւմաեուն խաղինէսի մէճի. սի իտարէսինէ կէլմէլէրի։

27 աղուստոս 97 1—3

Գիլեոզ չիֆթլիկի հիւմաեունու մէրասը իլէ, կէլիպոլու ճիվարընտա խարէ հէվալիսինտէ արբանճ մէզրէսասընտա, արբանճը գըշլասընդն տօգուան եէտի սէնէսի լուզի գատարմընտան, տօգուան սէքիզ սէ. նէսի լուզի խրտրընճնա գատար, ալ. թընջար այլդընդն իճարը տէրտէս. թի միւզաեէտէ օրուպ, իլուլ լումինին օն պէշինճի տալը կիւնիւ գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն, իսթիճարէ թալիպ օլանլարընն եէվվի մէզբիւրտէ խաղինէ յի խասապի շահանէեէ կէլմէլէրի։

27 աղուստոս 97 1—3*

Պազը տէվայիը իչին պիր ոէնէ զարֆընտա լիւզումի օլան, պիրինճի Նիւգասթէլ նամ մատէն քէսմիրիս, տէրտէսթի միւնագասա օ. ըստ, աղուստոս լումինին օթուզ պիրինճի բաղար էրթէսի կիւնիւ, գարարը գաթի վերիլէճէկինտէն, իմայէ թալիպ օլանլարընն, եէվվի մէզբիւրտէ սատի պէշտէն օնա գատար խաղինէ յի խասոէ յի շահանէեէ կէլմէլէրի։

26 աղուստոս 97 3—3

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ

ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱԼԱՍԸ

Լօնտրա 9 սեպտ.

Ինկլիզ	գոնսոլիտի	99-1/4
Էսհամը	Ուսմանիէ այրլոը	17-9/16
»	» գարանտը	17-1/2
1865	Իսթիգրազը	20-
1869	»	19-3/8
1871	»	78-1/2
1872	(Պոնտու Թրէզոր)	31-1/4
1873	»	19-5/8
Օսմանը	Պանգասը	19-5/8
Ռուսիա	իսթիգրազը 1873	90-1/2
Մըսըր	իսթիգրազը պրիւէնիչ	77-7/8
»	իսթիեազը (չըմէնտը.)	98-1/4
Տէվլէթի Ամէրիկէն	1877 իսթիգ. բաղը	94-
Տաիրա	ռանիէէ	77-1/2
Մըսըրըն	Բոչիլտ իսթիգրազը	98-
1877	Մաճարիսթան էսհամը	101-
Դամպիօ	Բարիզ	—

Բարիս, 9 սեպտ.

Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 3 %	85 85
» »	5 %	116 47 1/2
Էսհամը	Ուսմանիէ այրլոը	18- 2 1/2
» »	գարանտը	17-82 1/2
1865	Իսթիգրազը	101-
1869	»	101-
1873	»	102-
Ռումէլի	չըմէնտը. Թահվիյա.	61-
Օսմանը	Պանգասը	747-50
Դրէտի	Լիոնէ	958-
Ռուս	ֆոնտսու 5 % (1877	93-3/8
Ռուսիանըն	Շարք իսթիգրազը	93-1/8
Իթալիա	ֆոնտսու	89-75
Մըսըր	իսթիգ. պիրիէմիչ	397-50
Իսպանիա	խարիճի իսթիգրազը	26-5/8
Դամպիօ	Լօնտրա իւզերինէ	25-34

Բարիս, (Պուլվար) 9 սեպտ.

Ֆրանսըզ	ֆոնտսու 5 %	—
Էսհամը	Ուսմանիէ	—

Վիէննա, 9 սեպտ.

Լօնտրա	իւզերինէ դամպիա	117-30
Ռումէլի	տէմիր եօլ Թահվիյաթը	28-

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. Ուսմ.	օգոստ. 28	ազլմ. գբ. 18-34
» »	օգոստ. 29	սպհ. աչ. 18-29
» »	Լէն եիւքսէք	18-31
» »	Լէն աչաղը	18-29
» »	Սաաթ 5 տէ	18-31
1863	Իսթիգ. (Մութօն) 6 % ֆ.	95-
1865	» » 6 % ֆ.	95-
1869	» (Բինար) 6 % ֆ.	94-
1872	» (Պոնտու Թրէզոր	30-3/4
1873	» (Բինար) 6 % ֆ.	93-
Ռումէլի	չըմէնտֆիէր	58-
Բաքու	ղուրուշ	-
Հէվպէսիզ	»	30-
Ամգէ	ֆայիզի %	9-

ԱԳՈՒՕՆԼԱՐ ՖԻԼԱԹԸ

Դրէսի ժէնէրալ 6 %	7-13
Սօսիէթէ ժէն 6 %	5-24
Իսթանպոլ Պանգասը	12-20
Սօսիէթէ Օթօման	4-10
Թրամվայ 5 %	390-
Լավրիօմ (մատէն)	148-

ԱԳԶԷԼԷՐԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Օսմանը լիրասը 100	դրչուան Ղչ Փ.
Ինկլիզ լիրասը	109-3
Ֆրանսըզ ալթունու	87-5
Բօլ	89-30
Դրիմից ալթունու	51-5
Պէեազ մէճիտիյէ	197-15
Մէթալիք	203-1/2
Պէշլիք	207-1/4
Ամբարտ	126-1/2
Պազը	680-
Գարպոն գայիմէսի գարիք	861-

ԳԱՑՄԷՆԻՆ ԲԻԱԶԱՍԸ

Լէն եիւքսէք	1057-1/2
Լէն աչաղը	1057-1/2
Սաաթ 8 տէ	1057-1/2

ՍԱՀԻՊ ԼԱՉԷԹԱ — ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ